

Europske demokratske vrijednosti i regionalizam

Elvi Piršl
Filozofski fakultet Pula, Sveučilište u Rijeci
Talijanski odsjek

Dijana Vican
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zadru
Odjel za pedagogiju

Sažetak

Cilj istraživanja bio je ispitati stavove srednjoškolskih učenika, njihovih roditelja i profesora o nekim europskim vrijednostima. Prihvaćenost pojedinih europskih vrijednosti ispitana je s obzirom na spol, dob, vrstu srednje škole koju pohađaju učenici, školsku spremu roditelja, regionalnu i nacionalnu pripadnost ispitanika. Uzorak čini 2143 učenika srednjih škola, 1027 roditelja srednjoškolaca te 181 profesor. Na temelju dobivenih rezultata može se zaključiti da postoji statistički značajna razlika među učenicima s obzirom na regionalnu pripadnost u stupnju prihvaćanja europskih vrijednosti. Najviši stupanj prihvaćanja iskazuju učenici Primorsko-goranske županije, koji se značajno razlikuju u stupnju prihvaćanja europskih vrijednosti od svojih vršnjaka iz Istarske županije. Učenici starije dobi pokazuju viši stupanj prihvaćanja europskih vrijednosti za razliku od mlađih učenika. Isto tako, srednjoškolke pokazuju viši stupanj prihvaćanja europskih vrijednosti u odnosu na svoje muške kolege. Postoji statistički značajna razlika između roditelja muškog i ženskog spola u stupnju prihvaćanja europskih vrednota u korist muških ispitanika, koji pokazuju viši stupanj prihvaćanja europskih vrednota od ženskih ispitanika. Na kraju, dobiveni rezultati pokazuju da ne postoji statistički značajna razlika u stupnju prihvaćanja europskih vrijednosti s obzirom na spol, dob i nacionalnu pripadnost profesora srednjih škola.

Ključne riječi: vrijednosti, vrijednosne orijentacije, održiv razvoj, politička socijalizacija, politička kultura.

Summary

EUROPEAN DEMOCRATIC VALUES AND REGIONALISM

Elvi Piršl
Faculty of Philosophy Pula, University of Rijeka, Croatia
Italian department

Dijana Vican
Faculty of Philosophy, University of Zadar, Croatia
Department of Pedagogy

The aim of this study was to examine the attitudes of high school students, their parents and teachers towards some European values. The acceptance of certain European values was examined in relation

to subjects' gender, age, type of high school, parents' education, regional and national affiliation. The sample comprised 2143 high school students, 1027 high school students' parents and 181 teachers. The results show the statistically significant difference in the degree of acceptance of European values between students of different regional affinity. Students from the Primorsko-goranska county show the highest level of acceptance, which is statistically different from the one obtained in their peer group from Istarska county. The degree of acceptance is higher in the group of older female students in comparison with younger male students. Furthermore, female high school students show higher degree of acceptance than their male peers. There is a statistically significant difference in the acceptance of European values between male and female parents: male parents show higher acceptance of those values in comparison with female parents. Finally, the results showed no statistically significant difference in the degree of acceptance of European values in regard to gender, age and national affiliation of high school teachers.

Key words: values, value orientations, sustainable development, political socialization, political culture

Uvod

Ujedinjavanje Europe koje je počelo s gospodarski najrazvijenijim zemljama nakon Drugoga svjetskog rata traje i danas. Njegova temeljna obilježja su zajedničko gospodarstvo, jedinstven monetarni sustav, jedinstvena vanjska politika, usuglašenost pravnog sustava s mogućnošću proširivanja na preostale europske zemlje.

Budući da europsko ujedinjenje znači ujedinjavanje nacionalnih država, njihovih kulturnih i etničkih različitosti i interesa, poštivanje različitosti treba postati jedno od polaznih i temeljnih načela suvremenog europskog ujedinjenja. Isto tako, opće prihvaćanje i načela građanskog društva kao polazišta političkog uređenja lokalne, nacionalne i svjetske zajednice usko je povezano s pitanjem *vrijednosnih orijentacija* (Spajić-Vrkaš, 1999, 587 – 588).

1. Određenje pojma vrijednosti i vrijednosnih orijentacija

Pojam vrijednosti do danas nije zadovoljavajuće određen. Većina znanstvenika smatra je da se pojam „vrijednost” ne može definirati u strogom smislu. Naime, on spada u najviše, primarne kategorije koje se ne mogu definirati, jer pomoću njih definiramo druge pojmove (Tanović, 1978, 18). S druge strane, u svakodnevnom govoru pojam vrijednosti ima vrlo neprecizno određenje i najčešće se upotrebljava da upozori na više kulturne vrijednosti života. Isto tako, definirati pojam vrijednosti

samo s aspekta filozofije, sociologije, psihologije, antropologije ili pedagogije bilo bi vrlo jednostrano jer problem vrijednosti nije samo problem jedne discipline, nego ga treba promatrati interdisciplinarno. Naime, kako je problem vrijednosti usko povezan s čovjekom i biti njegove prirode, teško ćemo ovaj pojam uspjeti jednostrano i konačno definirati. Naime, i na pitanje što je zapravo čovjek, koja je njegova prava priroda i bit, nema općevaljane, univerzalne definicije, prihvatljive za sve ljude i vremena, na što pretendiraju ideologija i teologija, a što bi proturječilo biti filozofije kao slobodnog, individualnog duhovnog napora i traganja za istinom i smislom svega, dakle i ponajprije čovjeka i misterija ljudskoga života (Skledar, 1996, 44). Stoga, vrlo suptilno značenje pojma vrijednosti potrebno je staviti u kontekst društvenog odnosa, jer jedino tada će se moći uočiti zašto je takav pojam potreban i u kojem pogledu je koristan za analizu društvenog djelovanja. Činjenica jest da svako društveno razdoblje nasljeđuje određene vrijednosti koje se podvrgavaju vrednovanju i ovisno o tome se prihvaćaju, mijenjaju ili odbacuju. Dakle, društvene vrijednosti nisu nešto stalno i nepromjenljivo, nego su podložne promjenama tijekom povijesti. Ali, isto tako čovjek rođenjem zatječe određen sustav vrijednosti koji tijekom svojeg života prihvaća, mijenja i stvara novi. Na taj način priroda vrijednosti analogna je antropološkoj prirodi čovjeka, jer vrijednosti koje objektivno vrijede u jednom društvu, izražavaju zajedničke potrebe njegovih pripadnika. Naime, kao što nema individue bez društva, tako nema ni individualnih vrijednosti bez društvenih i obratno.